

Honfoglalás (1996)

A mozgóképkultúra világában számontarthatunk történelmet és alternatív történelmet. A kettő között az a különbség, hogy az előbbi megformálását nagyon könnyű elrontani, míg a másik esetében szabadabb a mozgástér. A bukás receptje viszonylag egyszerű. A kutatók és a kutatási eredmények figyelembevétele nélkül oda nem illő tárgyak, pillanatok, személyek, viselkedések és környezeti motívumok megjelenítése. A múlt aktuális és jelenkori jellemzőivel való vegyítése, egy kor meg nem értése, értelmezésének megkerülése, összemosása az alkotó önkényes szándékával. A propagandisztikus attitűd, a helytelen öngazolás, a túlmitizálás, az önreflexió hiánya és az ömlengés, vagy éppen önmagunk határtalan alábecslése. Rendezői és színészi hibák, az öncélúság, a formabontás céltalan és értelmetlen használata. És még lehetne sorolni, úgy hiszem a hiteltelenség és a túlábrázolás ezen alapelvek betartásával jöhet létre.

Az 1996-ban megjelent *Honfoglalás* sajnos minden negatív ziccert kihasználta. Egyrészt a romantika és a modernkor elemeivel nyúlt hozzá egy lovasnomád nép és törzsszövetség teóriájához, amit mi sem bizonyít jobban, mint a máig örökzöld főcímdal. Ezen anomália a kor meg nem értését tükrözi. Másrészt marketing célból használtak fel egy külföldi színészt, remélve, hogy majd nagyobb kasszasikert idéz elő a közbenjárása. Ha átélte és átérezte volna a szerepét, talán nem is lenne zavar az éterben, viszont ez esetben nem hittem neki. A szereposztás ezen kívül elfogadható lett volna, viszont nem sikerült éles és hihető karaktereket faragni a szereplőkből.

A produkció jelenetei, montázsai hihetetlenek és lehetetlenek voltak. A párbeszédék vérszegények és a legtöbbször nem passzoltak az adott történésekhez. Például amikor a vezér a dombokon és a hegyeken túlról ábrándozott, párhuzamosan a kamera a pusztaságot mutatta demonstrációképpen, ami elviselhetetlen disszonanciát eredményezett. A *Honfoglalás* nem a véletlen eredménye, ugyanis megjelenése a magyarok Kárpát-medencébe való érkezésüknek 1100. évfordulójára rímelt, tehát az emlékezetpolitikának az egyik momentuma volt. A szándék kiváló, viszont nem sikerült méltóképpen tiszteletet tenni, amit tovább tetéz a megszabott büdzsé is (elvégre kifizettek egy külföldi hírességet).

A munkafolyamatok az időhatár, a megfelelési kényszer, az elvárások és a kompromisszum csapdájába eshettek, emiatt nem sikerült egy ikonikus magyar végterméket összeállítani. Mindenesetre a koncepció mögött ott a megemlékezés szándéka, a kezdeményezés pedig alapvetően az értékek megőrzésén alapult. Egy szemponttal mégis szeretnék a *Honfoglalás* mellé állni. 1945 után Magyarországon a múlt kiértékelése és átértelmezése szürke zónába került, amolyan prűdéria alá vetették, és ezzel sikerült a magyarság értelmezésének folyamatát lefagyasztani. A rendszerváltás után talán túlságosan is hirtelen hullt az ölünkbe a rekonstrukció lehetősége, és e jelenség rányomta bélyegét néhány kulturális termékre is.